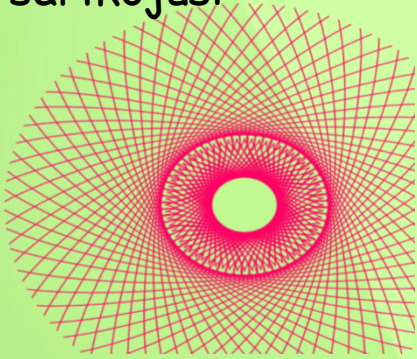

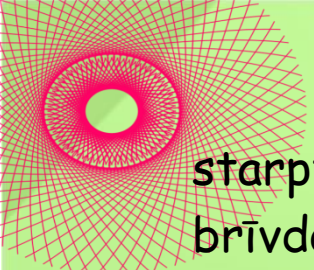
Profesores Maijas Kūles fenomenoloģija manā dzīvē

Ar šīm īsajām pārdomām vēlos apsveikt profesori Maiju Kūli jubilejā un pateikties par to labo, ko esmu saņēmusi no profesores. Tāpēc virsrakstā izmantoju vārdspēli – atsaucos gan uz to, ka filozofe Maija Kūle ir fenomenoloģe, taču daudz vairāk vēlos ieskicēt, kā profesore Maija Kūle ir parādījusies kā *fenomens* manā dzīvē.

Uzstādījums

Sākot studijas LU VFF Filozofijas nodaļā, 1981. gada rudenī, kā jau tolaik bija pierasts, arī mēs, pirmā kursi *filozofi*, septembrī strādājām kolhoza kartupeļu laukā. Pēc atgriešanās Rīgā mūsu studijas sākās nevis ar lekcijām, bet ar līdzdalību Imanuelam Kantam veltītājā starptautiskajā konferencē. Tas bija apbrīnojams pasākums tam laikam. Latvijas jaunie filozofi – Maija un Rihards Kūļi, Māra un Andris Rubeņi u.c., ar kuriem mūsu mīļie pasniedzēji neslēpti lepojās, bija sarīkojuši

starptautisku filozofijas pasākumu Rīgā, uz kuru ieradās ne tikai vadošie un brīvdomīgākie *padomjzemes* profesori, bet arī viesi no visas plašās pasaules.

Mēs, pirmā kursa studenti, godprātīgi sēdējām un klausījāmies konferences ziņojumus ar milzīgu intelektuālo piepūli, taču sapratām, labi ja kādu divdesmito daļu no teiktā. Taču šī konference, kurā pirmoreiz ievērojām Maiju Kūli, kaut arī vēlāk viņa mums nebija pasniedzēja, jo strādāja Filozofijas institūtā, mūs piepildīja ar iedvesmu un pārliecību - ir jāstudē un jāstrādā filozofijā tik augsta lidojuma līmenī, kādu izjutām šai konferencē. Citādi nemaz nav vērts!

Atgriešanās

Sākoties Tautas atmodai 1988. gadā, pametu LVU Filozofijas aspirantūru, kur nupat biju iestājusies, lai piedalīties šai neatkārtojamajā un nozīmīgajā vēstures pagriezienā kā politikas žurnāliste. Vēlāk turpināju darbu dažādos izdevumos, tomēr manī aizvien biežāk atkal skanēja *esamības aicinājuma* balss - filozofija. Taču dzīve ritēja tā, kā ritēja, un bija arī nedrošība par to, ka nu jau gandrīz 10 gadus esmu prom no filozofijas un neredzu savu vietu tajā.

Tad notika pāvesta Jāņa Pāvila II grāmatas „Pārkāpjot cerības sliekšni” prezentācija. Tajā uzrunu teica arī Maija Kūle, un starpbrīdī viņa pavisam negaidīti

un enerģiski pievērsās man: „Un, kad Tu domā atgriezties filozofijā? !” Biju pārsteigta par to, ka *dižā filozofe* zina par mani, ir manī cilvēciski ieinteresēta, un, jā, viņa nešaubās par manu aicinājumu. Tas bija izšķirīgais moments, kādēļ pamazām atkal atradu ceļu uz filozofiju, uzsākot studijas LU maģistrantūrā 2002. gadā. Pateicoties pasniedzējiem, kas bija jau mūsu visu kopīgo pasniedzēju audzēkņi, veiksmīgi iejutos mūsdienu filozofijas dzīvē. Profesore Maija tagad bija arī mana pasniedzēja, kurā ieklausījos, remdējot savu filozofisko *izbadētību* un ieejot mūsdienu filozofijas apjēgšanā, un arī *mācoties dzīvi*, akadēmisko un sabiedrisko norišu saprašanas un izvērtēšanas prasmi.

Filozofijas maģistra darbam biju izvēlējusies tematu par patiesības problēmu filozofijā, „saliekot kopā” hermeneitikas aspektā divus autorus, ko šķir septiņi gadsimti - svēto Akvīnas Tomu un Hansu Georgu Gādameru. Likumsakarīgi, ka ar lūgumu par darba vadīšanu vērsos pie profesores Maijas, kura kā pirmā Latvijā, vēl *padlaikā*, bija uzrakstījusi promocijas darbu par H. G. Gādamera hermeneitiku.

Lūdzu Maiju būt par sava darba vadītāju, kaut arī apzinājos, ka akadēmiskā ziņā viņa uzņemtos risku manis dēļ. Kolēģi filozofi bija diezgan skeptiski par to, vai ir iespējams uzrakstīt šādu darbu, kādu biju iecerējusi. Taču profesore Maija, pat ja bija šaubās, man tās neļāva izjust. No viņas varēju sagaidīt tikai atbalstu, padomus

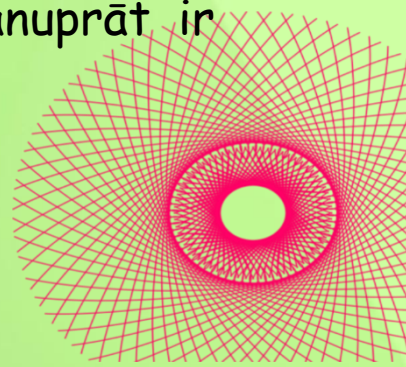

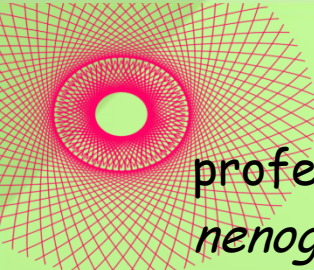
un iedrošinājumus, un, protams, cilvēciski sirsnīgu, izcili profesionālu filozofes un pedagoģes sniegumu. Profesore Maija ticēja, ka varu to izdarīt. Izdarīju.

Sapratne un saprašanās

Vēl 80. gados profesores Maijas pētījuma rezultātus publicēja populārzinātniskā izdevumā, un šai grāmatiņā, ko acīmredzot profesore man tika uzdāvinājusi Atmodas laikā - tagad vairs nevaru pateikt, kā tas notika, - autore bija ierakstījusi man *pravietisku* vēlējumu: „Uz turpmāko saprašanos!” *Pravietisku* tāpēc, ka saprašanas/ hermeneitikas jautājumi mani dziļi ieinteresēja, tiesa, gadus desmit pēc šā ieraksta izdarīšanas; gan arī tāpēc, ka tagad, kad jau vairāk nekā 10 gadus strādāju LU FSI, varu apliecināt, ka profesore Maija ir sapratnes un *saprašanās* cilvēks.

Profesore Maija profesionālajā un administratīvajā darbībā vienmēr ir gribējusi saprast lietas būtību. Profesore Maija ir *sapratusi* Cito, piedevusi un gājusi tālāk kopā arī tad, ja šis Citais viņu ir pievīlis, „uzmetis” utt. Viņa ir sapratusi cilvēku grūtības, pārdzīvojumus, un centusies palīdzēt ar sapratnes pilnu rīcību. Attiecībās ar cilvēkiem profesore Maija ir vienmēr gribējusi *saprašanos*. Tas manuprāt ir

profesores Maijas dziļākais raksturojums, pat ja no viņas nākas pieredzēt kādu *nenogludinātāku* izpausmi.

„Ja nevaru neko citu darīt, vismaz pateikšu patiesību”, viņa saka. Tāpēc viņa rakstīja politiķiem neglaimojošo grāmatu par Eirodzīvi, tāpēc - jaunāko grāmatu „Jābūtības vārdi” par mūsu sabiedrību un humanitārās kultūras nozēlojamo, valsts drošību apdraudošo stāvokli. Patiesības teikšana arī ir sapratne: par realitāti un intelektuāļa atbildību attiecībā uz to.

Atbrīvojošā vienkāršība

Sākot darbu pie doktora disertācijas, man klājās ļoti grūti. Ikviens doktorants zina, cik ļoti nospiež atbildības nasta, kā dzīves apstākļi taisni vai par spīti veidojas tā, lai disertāciju nebūtu iespējams uzrakstīt...

Mana problēma bija tā, ka jutos ārkārtīgi nedroša, sasaistīta, nespējīga brīvi domāt, tāpēc jau no paša sākuma rakstīju daudz, ļoti daudz. Taču tie bija atstāstīti, aizlienēti, smagnēji teikumi, kas krājās konstrukciju kaudzēs. Nosūtīju šos „tekstus” darba vadītājai profesorei Maijai. Mēs tikāmies konsultācijā, runājām par daudzām svarīgām un interesantām lietām. Kad jau gāju prom, profesore Maija man teica: „Apskatījos, nelasīju, nu, netaisi taču tās konstrukcijas!...”. Varbūt vēl kaut ko. Toties

skaidri atceros to iekšējo izjūtu, kas mani pārņēma - saspringtība, sastingums un nomāktība izgaista. Mājup lidoju, jau tai pašā vakarā ķēros pie darba ar atbrīvotību, interesi un prieku. Uzskatu, ka ar šo dziedinošo komunikāciju pēc daudzajiem prombūtnes no filozofijas gadiem it kā piedzimu no jauna savam profesionālajam aicinājumam. Protams, ka no profesores Maijas esmu mācījusies tādas *smalkas lietas*, kā: filozofijas skaistuma atklāšana, kas ir filozofēšanas stils un harmonija, domas formas skaidrība un pabeigtība utt., utjpr., Visu to te nav iespējams aprakstīt.

Bez šaubām, profesore Maija Kūle ir izcilība, viņa ir eleganta, enerģiska un dzirkstoša (itālieši tādus cilvēkus raksturotu ar vārdu *spumante* - tāpat kā šampanieti). Lielisks paraugs, kā sievietei izskatīties un dzīvot pilnbrieda laiku.

Taču profesore Maija ir *vienkārša*. Svētais Akvīnas Toms saka: jo kāda esamība atrodas augstākā pilnības pakāpē, jo tā ir vienkāršāka.

Kad kopā ar kolēģiem piedalījāties Maijas māmiņas izvadīšanā pēdējā gaitā Lejassciemā, redzēju, cik Maijas dzimtās puses cilvēki patiesi mīl, ciena, ļoti augstu vērtē un lepojas ar savu novadnieci. Un *cilvēki no tautas* savu mīlestību dāvina tikai un piepildījuma.

Godīgi sakot, mani vienmēr ir mulsinājis filozofu vidē reizēm sastopamais uzspēlētais apolitiskums, it kā filozofija varētu stāvēt pāri tam, kas notiek cilvēku

ikdienā, viņu prātā un sirdī. It kā jau pirmā kursa pirmajā semestrī mēs nebūtu mācījušies, ka senie grieķi filozofiju redzēja kā gudrības mīlestību, mācību par to, kā cilvēkam labāk dzīvot, uzskatīja tikumu izkopšanu par filozofēšanas priekšnosacījumu un vēlējās kalpot Patiesībai.

Tāpēc mani ļoti iepriecina tas, ka profesore Maija nekaunās runāt par atbildību tautas priekšā, nekavējas izteikt savu domu par apkārt notiekošo un nepiever acis realitātes priekšā. Man tomēr ir svarīgi, ka viņai Latvija nav tukšs vārds. Arī ne pasaules līmeņa filozofu saietos, politiska rakstura konferencēs un arī ne ikdienas dzīvē.

Profesore Maija tagad ieiet dzīves un profesionālās darbības pilnbriedā, un tās augļi - esmu pārliecināta - būs brīnumaini!

To arī novēlu profesorei Maijai Kūlei un visiem mums !

Māra Kiope, Dr. Phil.

